

Nytomta, Byn 1950-talet

Nytomta uppförs som en arrendegård under Borgvik ca 1848/49 i samband med laga skiftet. Gården var resultatet av att Borgviks patronerna på Borgvik i samband med laga skiftets regler tvingades rensa upp bland tätbebyggelsen i Byns "centrum", där de sedan ett halvsekel ägde ett par ganska nedslitna arrendegårdar - se dessa! Vid samma tid bör det rimligen ändå ha funnits äldre byggnader på "Nytomtas" område - kanske rentav fragment av bebyggelsen från gamla Bygårdens tid. Enl enl muntlig tradition (Brodin) lär ju gästgiveriet ("skjutshället") ha haft sina hästar installerade här... (andra källor anger att hästarna fanns i Råda...)

Ingen uppgift om Nytomtas byggnation finns i SbV.

Första arrendatorsfamiljen ("Hälftenbrukare") på Nytomta under Borgvik

Olof Jansson (Stavnäs 1814 - utfl 1872 till Bro sn)

h Maria Andersdotter (Borgvik 1808 – 1871d)

Barn:

Johannes f 1844 i Borgvik

Maria Kajsa f 1846 i Borgvik

Fam infl 1849 fr Mosserud i Borgvik! Detta är den första arrendebonden på den nya gården.

I HFL 1861 – 65 noteras att Johannes antar efternamnet Arnell och får attest till "seminarium" 1863.

HFL 1866 – 70 anges att han som "seminarieelev.. är utexaminerad med utmärkt goda betyg" och utflyttad till Visnum 1866.

Maja Kajsa gifter sig 1870 och flyttar till Nygård i Åmåls församling.

=====
Anders Nilsson (1848 - utfl till Råda 1874) Brukare
h Britta Sofia Nilsson (1849 - utfl till Råda 1874)

Barn:
Nils f 1873
Maria f 1874

Fam infl 1872. Efter en tid i Råda blir Anders Nilsson med tiden känd som storbonden "Anders i Väsby"!

Ingegerd (dotter till Johannes Ström på Kullen i Byn) berättade 13/7 1989 att Nils Nilsson från Jönsere-stugan (i Södra Högsäter) köpte ett skifte "på fjället" i Byn, vid tre-delningen av Gammelberget.

Detta måste i så fall ha skett 1916, då Karl Andersson/Emma delar upp säljer några delar av hemmanet - min anm/. Ingegerd berättade vidare att NN "en dag för ca 50 år sedan" /ev omkr 1939?/ kom vandrande till Byn, för att en sista gång se det ställe där hans mor (mormor?) en gång bodde, nämligen Östervik vid Rådatjärn. NN bjöds in på kaffe på Kullen därav Ingegerds minne! NN var då gammal och ville göra besöket "innan det var för sent!". NN ("riksdagsman" enl Ingegerd) var ättling till den "rika" släkten från Anders Nilsson i Väsby.

Ingegerd har nog en del fel i sin minnesbild... NN:s far var från Ramserud och modern från Hasslerud: Däremot hade NN:s far Anders Nilsson "i Väsby" varit brukare av Nytomta under Borgvik mellan åren (kolla) där alltså NN var född! Uppenbart är i varje fall att det fanns kopplingar mellan NN och Byn - men frågan är om det såg ut som Ingegerds minnesbild?/

=====
Olof Petter Andersson (Granbäck 1842 - utfl 1885)
h1 Kristina Andersdotter (Stenhagen 1845 - 1882d)
h2 Kristina Svensson (Kila 1850 - utfl 1895) Vigda 1885

Barn:
Maria f 1881
Kristina f 1882

OPA inflyttar från Kila till Nytomta 2/4 1874 och blev därmed brukare ca 10 år.
Under denna tid uppförde OPA gården Hagen /hustruns arvedel.../ i början av 1880-talet! Se denna...

=====
1. August Olsson (1844 - utfl 1909)
h Maria Andersdotter (Värmskog 1844 - utfl 1909)

Barn:
Hilma f 1866
Anders Gustaf f 1869 /död 1893/
Maria f 1871
Emma f 1874
Anna Sofia f 1877
Karl Johan f 1880
Hulda Emilia f 1884
Oskar Georg f 1888,

Familjen infl från Byggningen, Galtebol i oktober 1885.
Någon gång i april/maj 1909 bör de ha utfl till Tomta i Dalen, trots att 8 dec anges i HFL!
/Hilma 1866 emigrerade till USA 1890, men hördes sedan aldrig av enl Elsa Olsson/

Enligt vad som berättats inom släkten i flera generationer uppstod en konflikt mellan August Olsson och den stridbare disponenten för Borgviks Bolag, major Knut Larsson, som helt sonika vräkte August från arrendet. Det skall ha handlat om en tvist kring en jakt (omkr 1908/1909), där August ansåg sig ha skjutit en älg på laglig mark och tid, medan folk från

Borgvik lär ha rapporterat till "majorn på Borgvik" att djuret tvärt emot hade fälts på bolagets skog och därför blev händelsen betraktad som en slags tjuvjakt. Varken August eller majorn hade någon lust till kompromiss så vräkningen genomfördes. I den vevan råkade Emil Bengtsson på Tomta i Dalen ha planer på att sälja sin gård, och August tog tillfället i akt och köpte den.

=====

Johan Gustaf Andersson (1858 - 1938d)

h Emma Jansson (1855 - 1940d)

Barn:

Eleonora f 1892,

Karl Johan f 1893,

Hulda f 1894,

Oskar Albert f 1895

Alla barn födda i Grums och noterade med släktnamnet Andersson + prästens signum "icke döpta"!

Fam infl 9/3 1909 fr Bjälmerud i Grums (S)

Efter moderns död övertog sonen Karl Johan arrendet följande år.

Sonen Oskar Albert utflyttar 1934 till Galtebol och blir arrendator på o senare ägare av Byggningen - se denna!

Karl Johan, Eleonora o Hulda utflyttar och bygger i mitten av 1950-talet gården Fridhem - se denna!

De unga på Nytomta i Östra Byn, Gillberga (S).

Stående Eleonora "Nora" Andersson f 1892, Oscar Albert Andersson f. 1895, sittande Karl Johan Andersson f 1893 och Hulda Andersson f 1894. Foto omkring 1915.

De var alla födda i Grums (S) och barn till Johan Gustaf Andersson (f 1858) och Emma Jansdotter (f 1855).

1909 hade familjen flyttat från Grums till Nytomta. Eleonora, Hulda och Karl Johan (alla ogifta) blev sedan kvar där fram till 1950-talet, medan Oscar gifte sig och flyttade till gården Byggningen först som arrendator och senare som ägare. Alla syskonen var frikyrkligt engagerade inom EFS.

En intressant omständighet är att alla på bilden är skapare av gården Fridhem på 1950-talet.

Oscar (då ägare av Byggningen i Galtebol) som hantverkare vid bygget och de övriga som ägare av och boende på gården – se denna!

–

[Oskar Albert som stilig ryttare omkr 1920.](#)

Nytomta, Byn. Foto från början av 1930-talet. Hemmasonen Oskar t h iförd sin skärmmössa stolt poserade vid sin "taxibil".

=====

Herman Lööv brukare 1970-talet

=====

Ägare **Karl Erik Ström** (från Dalen...) – ägare av gården på 1980-talet

=====

Nytomta, 22 ha åker

Man- och ekonomibyggnader uppförda i början av 1800-talet. /Vilket torde vara fel - sentida byggnader bör ha tillkommit i samband med laga skiftet 1850.../

Svenska gods och gårdar, del ii, utg 1944

Nytomta, Byn från ovan 1950-talet. Bildkälla: <https://www.flygfotohistoria.se/>

Bilden är särskilt intressant genom att den i stort sett omfattar exakt det gårdsområde som Håkan Arvidsson ritat ur på sin karta 1645, och som i föreliggande arbete betecknas som *Bygården* d v s Byns tidigast kända plats för bosättning. (Om man tänker bort den extremt långa ekonomibyggnaden, så bör man få en något sånär föreställning om den äldre tomten...).

I skogspartiet uppe i högra hörnet av bilden döljer sej bäcken emellan Rådasjön och Bytjärnet.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX